

รายงานผลการเปิดโอกาสให้สำนักงานกิจการยุติธรรมได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามภารกิจของ สกสว.

(1) ประเด็นหรือเรื่องในการมีส่วนร่วม

ด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้มีคำสั่งที่ 259/2566 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2566 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อบูรณาการประเด็นยุทธศาสตร์วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เสริมสร้างหลักนิติธรรม ลดปัญหาการคอร์รัปชัน และความรุนแรง และได้จัดประชุมประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ 1/2566 เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2566 ที่ผ่านมา โดยมี พันตำรวจเอกทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานคณะทำงาน โดยคณะทำงานฯ นี้ มีที่มาจาก ได้ประชุมหารือระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานกิจการยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้ สกสว. และสำนักงานกิจการยุติธรรม ได้เข้าร่วมเป็นคณะทำงานและเลขานุการ

คณะทำงานฯ มีภารกิจเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนงานวิจัยประกอบด้วย 4 ประเด็นสำคัญคือ

1. การก้าวข้ามความขัดแย้งรุนแรงด้วยแนวคิดความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (transitional justice) การเยียวยา การนิรโทษกรรม การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม คดีทางการเมือง และการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้
2. การแก้ปัญหายาเสพติดด้วยแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด (Harm Reduction) และใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก
3. การสร้างความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และลดการคอร์รัปชันในระบบยุติธรรม โดยใช้ Rule of Law Index ของ World Justice Project (WJP) และ People-centered Justice
4. กระบวนการยุติธรรมกับการจัดการทรัพยากรที่เป็นธรรม กรณีนิรโทษกรรมและเยียวยาประชาชนกรณีรัฐผิดพลาดในเรื่องที่ดินและป่าไม้ รวมทั้งรัฐประกาศแนวเขตทับที่ดินของประชาชนและการดำเนินคดีประชาชนจากนโยบายของรัฐที่ผิดพลาด

(2) สรุปข้อมูลของผู้มีส่วนร่วม (รายงานการประชุม+คณะทำงาน+ผู้เข้าร่วม)

- รายงานการประชุมครั้งที่ 1/2566 วันที่ 14 ธันวาคม 2566 โปรดดูเอกสารแนบ 1
- รายงานการประชุมครั้งที่ 1/2567 วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2567 โปรดดูเอกสารแนบ 2
- รายชื่อคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม โปรดดูเอกสารแนบ 3

(3) ผลจากการมีส่วนร่วม (การดำเนินการต่อไป)

ในส่วนของการบริหารงานการทำงานร่วมกันนั้น ประกอบด้วย

1. **การสำรวจงานวิจัย** และการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยกระทรวงยุติธรรม สกสว. สำรวจงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกระบวนการยุติธรรมใน 4 ประเด็นข้างต้น เพื่อเลือกงานวิจัยที่สามารถนำมาใช้ทำงานได้ทันที และ สกสว.และ กระทรวงยุติธรรมสรุปช่องว่างขององค์ความรู้ (กระบวนการใช้งานวิจัยอาจเริ่มต้นจากขอให้นักวิจัยมานำเสนอ และเสนอแนะแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมให้ความเห็นและทดลองนำข้อเสนอจากการวิจัยไปออกแบบการทำงาน)
2. **สร้างองค์ความรู้ใหม่** สนับสนุนการทำวิจัยในประเด็นที่ยังมีช่องว่างขององค์ความรู้ เพื่อนำองค์ความรู้มาสนับสนุนการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม
3. **การนำงานวิจัยเชิงระบบ 2 เรื่อง ช่วยออกแบบการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมที่เป็นธรรมต่อประชาชน** ในปี 2568 คือ 1. งานวิจัยเชิงระบบและการคาดการณ์อนาคตเรื่องธรรมาภิบาล โดย ผศ.ดร.ธานี ชัยวัฒน์ และ 2.งานวิจัยเชิงระบบและการคาดการณ์อนาคตเรื่องความรุนแรงในสังคมไทย โดย รศ.ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ (งานทั้งสองเรื่องจะเริ่มดำเนินการวิจัยในช่วง พ.ย.2566 - ต.ค.2567)
4. **การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยงานวิจัย** กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (คณะทำงานที่ปรึกษา รมต.กระทรวง อว.) ร่วมสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนใต้ที่มีอยู่ในระบบ ววน. นำงานวิจัยที่มีอยู่แล้วมาขับเคลื่อนทั้งระดับนโยบายและปฏิบัติการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนองค์ความรู้ให้กับ กมธ.จังหวัดชายแดนภาคใต้ หาช่องว่างองค์ความรู้และหาแนวทางการสร้างองค์ความรู้เพื่ออนาคต จชต.

(4) การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงาน

1. การพัฒนากลไกการทำงานเพื่อเชื่อมต่อกับ PMU

ด้วยการขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม จะต้องมีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ จึงเป็นที่มาของการเชื่อมต่อกับสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในการสนับสนุนการทำวิจัยในประเด็นที่ยังมีช่องว่างขององค์ความรู้ เพื่อนำองค์ความรู้มาสนับสนุนการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมที่เป็นธรรมต่อประชาชน ในกระบวนการทำวิจัยจะต้องเป็นการทำงานร่วมระหว่างนักวิจัยกับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เพื่อสามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ระหว่างการทำงาน

2. การปรับปรุงกฎระเบียบภายในหน่วยงาน

ในการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเครือข่ายนักวิจัยในกระทรวงยุติธรรม ซึ่งนำโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2566 ที่ผ่านมานั้น สกสว. ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง (ร่าง) ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบริหารจัดการระบบวิจัยและนวัตกรรมของกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ในประเด็นเรื่องการจัด

ที่ปรึกษา โดยในร่างฯ ได้มีข้อความระบุ “การวิจัย หมายความว่า การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ หรือทดลองอย่างเป็นระบบ อันจะทำให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงความรู้ใหม่ หรือหลักการไปใช้ในการตั้งกฎ ทฤษฎี **หรือแนวทางในการยกร่างกฎหมายหรือปฏิบัติและให้หมายความรวมถึงการจ้างที่ปรึกษาด้วย** เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะวิทยาการแขนงต่างๆ รวมทั้งเพื่อสร้างนวัตกรรมอันจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้...” กล่าวคือ สกสว. ได้ชี้แจงเรื่องการนิยามค่าจ้างที่ปรึกษา ซึ่งหมายถึงค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคคล คณะบุคคล นิติบุคคล ที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ เพื่อทำหน้าที่ ให้คำปรึกษาแนะนำด้านเทคนิค วิชาการ ในสาขาวิชาชีพต่างๆ แก่ หน่วยรับงบประมาณ มิใช่การจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการวิจัย ซึ่งสำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะผู้รับผิดชอบหลักได้รับคำแนะนำดังกล่าวไปแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องหลักเกณฑ์การจัดทำคำของบประมาณและการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานมูลฐานตามพันธกิจของหน่วยรับงบประมาณ (Fundamental Fund) ต่อไป

รายงานการประชุมคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

ณ ห้องประชุม ๑๐ - ๖ อาคารที่ทำการกระทรวงยุติธรรม

ผู้มาประชุม

๑. พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง	ประธานกรรมการ
๒. พันตำรวจโท พงษ์ธร ธีญญศิริ	รองประธานกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
นางสาวสัตตกมล เกียรติพานิช	คณะทำงาน
๔. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
นายมนินธ์ สุทธิวัฒนานิติ	คณะทำงาน
๕. ผู้แทนกองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พลตำรวจตรีหญิง ศรีสกุล เจริญศรี	คณะทำงาน
๖. ผู้แทนสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรชีวภาพ สำนักงานศาลยุติธรรม
นางสาววังสุภา เพ็ญรัตน์	คณะทำงาน
๗. ผู้แทนสถาบันนิติวัชร์ สำนักงานอัยการสูงสุด
นายวิพล กิติทัศน์าสรรชัย	คณะทำงาน
๘. ผู้แทนสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายบัณฑิต หอมเกษ	คณะทำงาน
๙. ผู้แทนสภาพนายความ
ดร.วิรัชพัชร เวธทาวิริทธิ์ธร	คณะทำงาน
๑๐. รองศาสตราจารย์ อนุสรณ์ อุณโณ	คณะทำงาน
๑๑. รองศาสตราจารย์ เอกรินทร์ ต่วนศิริ	คณะทำงาน
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธาณี ชัยวัฒน์	คณะทำงาน
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชญาน์ นักพ่อน	คณะทำงาน
๑๔. นางสาวรุ่งนภา ลัคนาพรวิสิฐ	คณะทำงาน
๑๕. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม
นางชัตติยา รัตนดิลก	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๖. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพร ศิริศักดิ์ด้าเกิง	คณะทำงานและเลขานุการร่วม
๑๗. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
นางสาวอัสลิกันต์ กุลพรพันธ์	คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการร่วม

เจ้าหน้าที่ ...

๑๘. เจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม
นางสาวจิตติยา พลเกษมธำนันท์

คณะทำงาน

ผู้ไม่มาประชุม เนื่องจากติดราชการ

๑. ศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล
๒. รองศาสตราจารย์ ปัทมาวดี โพชนุกูล
๓. นายนิยม เต็มศรีสุข
๔. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
๕. รองศาสตราจารย์ ประจักษ์ ก้องกีรติ
๖. นางสาวสุพจน์ ชุติดำรง

ที่ปรึกษา

ที่ปรึกษา

ที่ปรึกษา

รองประธานคณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงาน

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวนรีลักษณ์ แพไชยภูมิ
๒. นายสุรไกร นวลศิริ
๓. นายพลรักษ์ รักษาพล
๔. นางสาวเสาวลักษณ์ ตั้งจิตต์วัฒนา
๕. นาย ณ. กะเฉอ มณีเทพ
๖. นายสมเดช พูนนำเภา
๗. นายธำมภ์ มิ่งทองคำ
๘. นายชนาธิป ทองจันทร์
๙. นายณรงค์ฤทธิ์ บัวปรำรงค์
๑๐. นางสาวปาเลวี งามขำ
๑๑. นางสาวฐิตินันท์ ชูจันทร์
๑๒. นางสาวศาลิดา สีมาก

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

สำนักงานรัฐมนตรี

กระทรวงยุติธรรม

สำนักงานรัฐมนตรี

กระทรวงยุติธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

คณะกรรมการการควบคุม

การเรียไร

สำนักงานคณะกรรมการ

ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย

นวัตกรรม

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

สำนักงานกิจการยุติธรรม

สำนักงานกิจการยุติธรรม

สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุม

เวลา ๐๙.๐๐ น.

พันตำรวจเอก...

พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัย และนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม ดังต่อไปนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

ประธานคณะทำงานแจ้งในที่ประชุมทราบ เรื่อง คณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัย และนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ สืบเนื่องมาจากการประชุมหารือ เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๖ กับหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) หน่วยบูรณาการประเด็นยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เห็นชอบให้มีประเด็นที่สำคัญทั้งหมด ๔ ประเด็น ในการกำหนดนโยบาย เพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง จากการวิจัยจะช่วยให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจมีข้อมูลครบถ้วน มีหลักฐานเชิงประจักษ์ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร มีความโปร่งใส และช่วยให้เกิดการปรับปรุงการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีประเด็นสำคัญในพัฒนา ๔ ประเด็น ได้แก่

๑) การก้าวข้ามความขัดแย้งรุนแรงด้วยแนวคิดความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional justice) : การเยียวยา การนิรโทษกรรม การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม คดีทางการเมือง และการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒) การแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด (Harm Reduction) และใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Alternative justice)

๓) การสร้างความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และลดการคอร์รัปชันในระบบยุติธรรม โดยใช้ Rule of Law Index ของ World Justice Project (WJP) และ People - centered Justice

๔) กระบวนการยุติธรรมกับการจัดการทรัพยากรที่เป็นธรรม : กรณีนิรโทษกรรมและเยียวยาประชาชน กรณีรัฐผิดพลาดในเรื่องที่ดินและป่าไม้ รวมทั้งรัฐประกาศแนวเขตทับที่ดินของประชาชนและการดำเนินคดีประชาชนจากนโยบายของรัฐที่ผิดพลาด

จึงเห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัย และนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อดำเนินการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญเร่งด่วนในปัจจุบันที่ต้องได้รับ แก้ไขปรับปรุงและพัฒนา ใน ๔ ประเด็นหลัก ซึ่งหากผลักดันให้เกิดผลสำเร็จจะเพิ่มประสิทธิภาพและผลของกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบ

ฝ่ายเลขานุการ แจ้งที่ประชุมทราบ เรื่อง คำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ ๒๕๙/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม

ด้วยรัฐมนตรี ...

ด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีนโยบายในการขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อบูรณาการประเด็นยุทธศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เสริมสร้าง หลักนิติธรรม ลดปัญหาคอร์รัปชัน และความรุนแรง โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกว.) ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย ที่ปรึกษา จำนวน ๓ ท่าน ประธานคณะทำงาน จำนวน ๑ ท่าน รองประธานคณะทำงาน จำนวน ๒ ท่าน และ คณะทำงาน จำนวน ๑๘ ราย โดยองค์ประกอบของคณะทำงานเป็นตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านกระบวนการยุติธรรม มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. ขับเคลื่อนการวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงยุติธรรม และกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙
๒. บริหารจัดการงานวิจัย กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการและจัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อสนับสนุนงานวิจัยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกว.)
๓. รายงานผลการดำเนินงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๔. ดำเนินการอื่นตามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อพิจารณา

๓.๑ ฝ่ายเลขานุการ ได้ศึกษาความเชื่อมโยงของ ๔ ประเด็นหลักกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ และกรอบวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ได้เป็นประเด็นการวิจัยและการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ที่สอดคล้องกับ ๔ ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ ๑ การก้าวข้ามความขัดแย้งรุนแรงด้วยแนวคิดความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) การเยียวยา การนิรโทษกรรม การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม คดีทางการเมือง และการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ในมิติที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากล และกรอบการวิจัยที่ ๑ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา และกรอบการวิจัยที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและปกครอง ในหัวข้อการวิจัย ๒ เรื่อง คือ ๑) การศึกษาแนวคิดความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านที่นำไปสู่การก้าวข้ามความขัดแย้งรุนแรง และ ๒) ชุดโครงการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมทางเลือก (เชิงสมานฉันท์)

ประเด็นที่ ๒ การแก้ปัญหายาเสพติดด้วยแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด (Harm Reduction) และใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Alternative Justice) มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ในมิติที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากล และกรอบการวิจัยที่ ๑ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในหัวข้อการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด (Harm Reduction) เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานการณ์ปัจจุบัน การประเมินผลสัมฤทธิ์ของนโยบาย : Decriminalization การทำให้ไม่เป็นความผิดทาง

อาญา ...

อาญา เช่น กรณีครอบครองไม่เกิน ๕ เม็ดเป็นผู้เสพ จะต้องเข้าบำบัดรักษาทันทีหรือตามสมัครใจ และ Drug Legalization การบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับการใช้ยาเสพติด เช่น ยาเสพติดประเภทกัญชา กระเทียม

ประเด็นที่ ๓ การสร้างความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และลดการคอร์รัปชัน ในระบบยุติธรรม โดยใช้ Rule of Law Index ของ World Justice Project (WJP) และ People - Centered Justice มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ในมิติที่ ๓ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรม และกรอบวิจัย ๒ กรอบ คือ กรอบการวิจัยที่ ๓ การพัฒนากฎหมายให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและภาวะวิกฤต กับ กรอบการวิจัยที่ ๕ การเพิ่มประสิทธิภาพในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ในหัวข้อการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน (People-Centered Justice) ในการยกระดับหลักนิติธรรม(Rule of Law Index ของ World Justice Project (WJP) ที่ประกอบด้วย Open Government การมีรัฐบาลที่โปร่งใส เผยแพร่กฎหมาย และข้อมูลรัฐ สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมกลไกการรับข้อร้องเรียน : ชุดโครงการวิจัย เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการร่าง ปรับปรุงและเสนอกฎหมาย

ประเด็นที่ ๔ กระบวนการยุติธรรมกับการจัดการทรัพยากรที่เป็นธรรม : กรณีการนิรโทษกรรมและเยียวยาประชาชน กรณีรัฐผิดพลาดในเรื่องในที่ดินและป่าไม้ รวมทั้งรัฐประกาศแนวเขตทับที่ดินของประชาชนและการดำเนินคดีประชาชนจากนโยบายของรัฐที่ผิดพลาด มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ในมิติที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากล และกรอบวิจัย ๒ กรอบ คือ กรอบการวิจัยที่ ๓ การพัฒนากฎหมายให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและภาวะวิกฤต กับกรอบการวิจัยที่ ๕ การเพิ่มประสิทธิภาพในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ในหัวข้อการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลกระทบ ร่างกฎหมายนิรโทษกรรมแก่ราษฎร ซึ่งได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ พ.ศ. (Regulatory Impact Assessment)

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยเพิ่มเติมทั้ง ๔ ประเด็น ดังนี้

ในประเด็นที่ ๑ การก้าวข้ามความขัดแย้งรุนแรงด้วยแนวคิดความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) การเยียวยา การนิรโทษกรรม การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม คดีทางการเมือง และการแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ ประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การศึกษาวิจัยการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงหรือก่อให้เกิดความรุนแรง

๒. การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression)

๓. การศึกษาประเด็นความขัดแย้งรุนแรงระหว่างสถาบันการศึกษา (School Fight)

๔. การศึกษาการใช้คำในกฎหมาย (Variety of word) ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

ในประเด็นที่ ๒ ...

ในประเด็นที่ ๒ การแก้ปัญหายาเสพติดด้วยแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด (Harm Reduction) และใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Alternative Justice) เป็นการเสนอถึงมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนี้

- ประเทศไทยพยายามมาหลายสิบปีให้สังคมปลอดภัยจากยาเสพติด แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ จุดเปลี่ยนที่สำคัญ คือ เรื่องมุมมองยาเสพติด ซึ่งหากมองว่ายาเสพติดเป็นอันตรายต่อประเทศไทยเพียงอย่างเดียว จะนำไปสู่ประเด็นคำถามที่สำคัญ คือ ครอบครองหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอยู่ แปลว่ายาเสพติดยังมีบทบาทสำคัญกับคนในสังคม หากมองในมุมมองสังคม โดยเฉพาะผู้เสพยาเสพติด เป็นหนึ่งในเครื่องมือการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นผลมาจากเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยการแก้ปัญหามันต้องเริ่มจากการแก้ปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและปัญหาในเรื่องอื่น ๆ ประเด็นกล่าวมาเป็นประเด็นที่สำคัญที่ทำให้ องค์การสหประชาชาติและอีกหลาย ๆ ประเทศ เปลี่ยนมุมมองและเริ่มศึกษาข้อมูลเพื่อหาคำตอบใหม่

- กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แบ่งเป็นด้วย ๒ กลุ่มหลัก คือ Drug Dealer (ผู้ค้า) และ Drug User (ผู้เสพ) โดยมุมมองเกี่ยวกับผู้ค้ายาเสพติดมักเกี่ยวโยงกับผลประโยชน์และอิทธิพล แต่อย่างไรก็ตามในบางประเทศมองว่าผู้เสพยาเสพติดมีความผิด ซึ่งทั้งนี้ในการปราบปรามผู้ค้าในหลายประเทศ ใช้ Harm Reduction ในการปราบปรามยาเสพติดอย่างชัดเจน โดยตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ บัญญัติในเรื่อง Harm Reduction ไว้ในกฎหมาย แต่ไม่มีกฎหมายลำดับรองหรือแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ทำให้ประเทศไทย ยอมรับในแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติดในเชิงปฏิบัติ

ในประเด็นที่ ๓ การสร้างความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และลดการคอร์รัปชันในระบบยุติธรรม โดยใช้ Rule of Law Index ของ World Justice Project (WJP) และ People-Centered Justice ทางสถาบันนิติวัชร์ สำนักงานอัยการสูงสุด เสนอผลการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่องโครงการศึกษาวิจัยว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงกระบวนการในคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องให้เป็นระบบดิจิทัล ซึ่งถ้ามีการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการทำงานจะสามารถปฏิรูปการทำงานระหว่างหน่วยงานตำรวจ และอัยการ โดยการใช้เทคโนโลยีจะช่วยยกระดับทั้ง WORLD JUSTICE PROJECT (WJP) และ Corruption Perceptions Index (CPI) อย่างไรก็ตาม การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณเพื่อผลักดันงานวิจัยให้ตอบสนองต่อเป้าประสงค์และสามารถนำไปสู่การกำหนดนโยบายได้

ในประเด็นที่ ๔ กระบวนการยุติธรรมกับการจัดการทรัพยากรที่เป็นธรรม : กรณีการนิรโทษกรรมและเยียวยาประชาชน กรณีรัฐผิดพลาดในเรื่องในที่ดินและป่าไม้ รวมทั้งรัฐประกาศแนวเขตทับที่ดินของประชาชนและการดำเนินคดีประชาชนจากนโยบายของรัฐที่ผิดพลาด ฝ่ายเลขานุการเสนอประเด็นเพิ่มเติม

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น พบว่า กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อยู่ในระหว่างการจัดทำร่างกฎหมายนิรโทษกรรมแก่ราษฎรซึ่งได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ พ.ศ. ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ บัญญัติไว้ว่าก่อนตรากฎหมายจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกฎหมาย จึงเห็นควรศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องตามกฎหมายแห่งรัฐธรรมนูญ

๓.๒ บทบาท/แนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างระบบวิจัยของประเทศกับกระทรวง ยุติธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพร ศิริศักดิ์ด้าเกิง เลขานุการร่วม/ผู้อำนวยการกลุ่มภารกิจ
การพัฒนา ววน. ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม เชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ ให้ข้อมูลว่า เดิมทีการจัดสรร
งบประมาณที่เป็นการศึกษาวิจัยและนวัตกรรม หน่วยงานขอรับงบประมาณโดยตรงจากสำนักงานงบประมาณ
แต่เมื่อมีพระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามมาตรา ๑๗ (๒)
ได้กำหนดให้เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.) ตามหลักเกณฑ์
ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.) กำหนด ซึ่งการจัดสรรงบประมาณของกองทุน
ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. เงินวิจัยและนวัตกรรม ประกอบด้วย ๒ ประเภทย่อย ได้แก่

๑) เงินสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund : FF) เป็นเงิน
ที่สนับสนุนให้หน่วยงานในระบบวิจัยและนวัตกรรม (ววน.) สำหรับกระบวนการยุติธรรมมีทั้งหมด ๑๒ หน่วยงาน
ประกอบด้วย หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม จำนวน ๕ หน่วยงาน ดังนี้ (๑) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
(๒) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (๓) สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ (๔) สำนักงานกิจการยุติธรรม และ (๕) กรมพินิจและ
คุ้มครองเด็กและเยาวชน และหน่วยงานนอกกระทรวงยุติธรรม จำนวน ๗ หน่วยงาน ดังนี้ (๑) สำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (๒) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
(๓) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (๔) สถาบันพระปกเกล้า (๕) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (๖) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
และ (๗) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

๒) เงินสนับสนุนงานเชิงกลยุทธ์ (Strategic Fund) ซึ่งให้กับหน่วยบริหารจัดการ
จัดการทุน (PMU) และปัจจุบันมี ๙ หน่วยงาน โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม สำนักงาน
การวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นหน่วยให้ทุนในด้านนี้

๒. เงินเพื่อสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (Research
Utilization) โดยเป็นงานวิจัย ซึ่งจะต้องดำเนินการขอจากหน่วยงานบริหารและจัดการทุน (PMU) โดยสำนักงาน
การวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรมจะสอดคล้องการเป้าหมาย
และกรอบแนวคิดการนำงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ ๒ ด้าน ได้แก่

๑) ด้านนโยบาย คือ การนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์
ในกระบวนการกำหนดนโยบาย แผน แนวปฏิบัติ ระเบียบ มาตรการ กฎหมาย หรือใช้ประกอบการตัดสินใจ
เชิงนโยบาย โดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนา กำหนดหรือปรับปรุงนโยบายที่เป็นลักษณะ Evidence Based และ
สามารถส่งผลการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง

๒) ด้านสังคม คือ การนำงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ในการเปลี่ยน
วิธีคิด พฤติกรรม ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหรือเกิดการนำไปปฏิบัติจริง โดยมีเป้าหมายเพื่อเกิดการพัฒนาคน
ชุมชน ท้องถิ่น สร้างสังคมที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น หรือนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือสังคม
ตลอดจนสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ตามแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๒ การยกระดับสังคมและสิ่งแวดล้อม ในแผนงาน ๓ แผนงาน จาก ๙ แผนงาน ประกอบด้วย ๑. แผนงาน ๑๒ นโยบายและต้นแบบสำหรับสังคมคุณธรรม แก้ไขปัญหา คอร์รัปชัน เสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยใช้ ววน. ๒. แผนงาน ๑๓ พัฒนาเมืองน่าอยู่ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมสู่ภูมิภาค โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และ แผนงาน ๑๔ พัฒนานโยบายและต้นแบบเพื่อสร้างสังคมไทยไร้ความรุนแรง ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งสวัสดิภาพสาธารณะ โดยใช้ ววน.

การขับเคลื่อนและงานวิจัยเชิงระบบด้านธรรมาภิบาลและความรุนแรงของกองทุน ววน. มีงานวิจัยที่สอดคล้องใน ๔ ประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. งานวิจัยเชิงระบบ เรื่อง การวิเคราะห์แนวโน้มและทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับพฤติกรรมความรุนแรงในสังคมไทย

๒. หน่วยบูรณาการประเด็นยุทธศาสตร์ ววน. ด้านการสร้างธรรมาภิบาลลดปัญหาคอร์รัปชัน และความรุนแรง ประกอบด้วย การศึกษาประเด็น ดังนี้

- สถานการณ์และองค์ความรู้เรื่องความรุนแรงในสังคมโลกและสังคมไทย
- สถานการณ์และองค์ความรู้เรื่องธรรมาภิบาลในสังคมไทย
- สร้างแผนที่หน่วยงาน/คนที่เกี่ยวข้อง (Mapping Actor) ในเรื่องธรรมาภิบาล

และความรุนแรง

- ขับเคลื่อนงานวิจัยสู่การสร้างผลลัพธ์กับหน่วยงานบริหารจัดการทุน หน่วยงาน และองค์กรที่เป็นหน่วยปฏิบัติงานทั้งในภาครัฐและภาคประชาสังคม รวมถึงการผลักดันให้เกิดการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓. ข้อตกลงความร่วมมือในการส่งเสริมการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการต่อต้านคอร์รัปชันและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ในการขับเคลื่อนและสนับสนุน โดยทำโครงการส่งเสริมความโปร่งใสและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (School Governance)

๔. โครงการติดตามการคอร์รัปชันในสังคมไทย โดยคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕. โครงการติดตามความสัมพันธ์ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงทางสังคมวัฒนธรรมในสังคมไทย โดยสถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร่วมกับสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

๖. งานวิจัยโครงการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน : ปิดจุดอ่อน หลักนิติธรรม ในประเทศไทย โดยคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ)

ประเด็นอภิปราย

- ประธานคณะทำงาน สอบถามทางหน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณในการวิจัยว่า กระบวนการยุติธรรมต้องการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (Research Utilization) จำเป็นต้องเป็นผลงานวิจัยที่ได้รับทุนจากทางสำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) เท่านั้นหรือไม่อย่างไร

- ผู้แทนสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.) แจ้งที่ประชุมว่า การสนับสนุนทุนวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ได้เปิดโอกาสเป็น ๒ ช่องทาง คือ การดำเนินงานวิจัยใหม่ และในส่วนที่มีงานวิจัยรองรับโดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการงานวิจัยใหม่อีกครั้ง

- ฝ่ายเลขานุการ มีประเด็นเกี่ยวกับการของบประมาณเพื่อนำผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จและอยู่ระหว่างการนำไปใช้ประโยชน์ (Research Utilization) และประเด็นเร่งด่วน หน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณในการวิจัยมีงบประมาณสำรองที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อตอบสนองนโยบายทันที

- ผู้แทนสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.) แจ้งที่ประชุมเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ มีทั้งหมด ๒ รูปแบบ ได้แก่ ๑) Open call : การเปิดรับสมัครข้อเสนอการวิจัยและนวัตกรรมตามกรอบวิจัย โดยจะเป็นการเปิดรับทั่วไป และ ๒) Commissioning : การดำเนินการวิจัยที่ตอบโจทย์หน่วยงานที่เป็นประโยชน์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และเป็นการดำเนินการวิจัยแบบเร่งด่วน (Quick win) ซึ่งจะสามารถส่งงานวิจัยเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา และดำเนินการของงบประมาณในส่วนนี้ได้

มติที่ประชุม ๑. เห็นชอบและมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ สรุปประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับข้อเสนอแนะงานวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นงานวิจัยสำคัญทั้ง ๔ ประเด็น และมานำเสนอในการประชุมคณะทำงานฯ ในครั้งต่อไป
๒. ฝ่ายเลขานุการคณะทำงานสรุปงานวิจัยที่เป็นประเด็นสำคัญ เพื่อจัดหาแหล่งทุนในการดำเนินงานวิจัยต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ กำหนดการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม ประธานคณะทำงาน แจ้งให้ที่ประชุมทราบ ให้มีการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม ๒ เดือนต่อ ๑ ครั้ง ซึ่งการประชุมครั้งถัดไป ถ้ามีประเด็นที่เกี่ยวข้อง จะเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงมาประชุมในครั้งถัดไป

ซึ่งประธานคณะทำงาน ได้เลือกประเด็นที่ ๔ กระบวนการยุติธรรมกับการจัดการทรัพยากรที่เป็นธรรม : กรณีการนิรโทษกรรมและเยียวยาประชาชน กรณีรัฐผิดพลาดในเรื่องในที่ดินและป่าไม้ มาประชุมในครั้งถัดไป

๔.๒ องค์ประกอบคณะทำงานขับเคลื่อนวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม (เพิ่มเติม)

ประธานคณะทำงาน มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ เพิ่มองค์ประกอบ เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นองค์ประกอบในคณะทำงานขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม

มติที่ประชุม ...

มติที่ประชุม

รับทราบ

เลิกประชุม

เวลา ๑๒.๐๐ น.

(นางสาวจิตติยา พฤษภาเมธานันท์)

นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ

ผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางชัตติยา รัตนดิลก)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม

กรรมการและเลขานุการ

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

รายงานการประชุมคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗
วันศุกร์ที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
ในรูปแบบผสมผสาน
ณ ห้องประชุม ๑๐ - ๐๖ อาคารที่ทำการกระทรวงยุติธรรม และผ่านระบบ Zoom Meetings

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ที่ปรึกษา
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง	ประธานคณะกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
พันตำรวจโท พงษ์ธร ัญญสิริ	รองประธานคณะกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
นางสาวสดตมกล เกียรติพานิช	คณะกรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
นางจิรภา สิ้นธนาภา	คณะกรรมการ
๖. ผู้แทนกองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พันตำรวจเอก เผล็จ ภูบุบผากาญจน	คณะกรรมการ
๗. ผู้แทนสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสำนักงานศาลยุติธรรม
นางสาวสร้อยสุตา โหมดตาด	คณะกรรมการ
๘. ผู้แทนสถาบันนิติวัชร์ สำนักงานอัยการสูงสุด
นายวิพล กิตติทัศนาศรัย	คณะกรรมการ
๙. ผู้แทนสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายบัณฑิต หอมเกษ	คณะกรรมการ
๑๐. ผู้แทนสภาพนายความ
นางสาวอัจฉรา แสงขาว	คณะกรรมการ
๑๑. รองศาสตราจารย์ ประจักษ์ ก้องกีรติ	คณะกรรมการ
๑๒. รองศาสตราจารย์ อนุสรณ์ อุณโณ	คณะกรรมการ
๑๓. รองศาสตราจารย์ เอกรินทร์ ต่วนศิริ	คณะกรรมการ
๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธาณี ชัยวัฒน์	คณะกรรมการ
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชญาณ นกพ่อน	คณะกรรมการ
๑๖. นางสาวรุ่งนภา ลัคนาพรวิสิฐ	คณะกรรมการ
๑๗. นางสาวสุพจน์ ชูติดำรง	คณะกรรมการ
๑๘. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม
นางชัตติยา รัตนดิลก	คณะกรรมการ
และเลขานุการ
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพร ศิริศักดิ์ด้าเกิง
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	คณะกรรมการ
และเลขานุการร่วม

๒๐. นางสาวอัลลิกันต์ กุลพรพันธ์	คณะทำงาน
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. เจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม	คณะทำงาน
สำนักงานกิจการยุติธรรม	และผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวจิตติยา พุกเกษมธำนันท์	

ผู้ไม่มาประชุม เนื่องจากติดราชการ

๑. รองศาสตราจารย์ ปัทมาวดี โพชนุกูล	ที่ปรึกษา
๒. นายนิยม เต็มศรีสุข	ที่ปรึกษา
๓. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	รองประธานคณะกรรมการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายธีรวิทย์ เทียรธโรจน์	ผู้แทนเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. นางสาวนริลักษณ์ แพไชยภูมิ	ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้อับชยสุหาย
	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๓. นายธีรยุทธ แก้วสิงห์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ
	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๔. นายธนาท มิ่งทองคำ	นิติกรชำนาญการ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๕. นางวิยะดา มามะ	พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๖. นายสุรไกร นวลศิริ	หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๗. นายพลรักษ์ รักษาพล	คณะทำงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๘. นายคิตพัฒน์ โตวัฒนาสถิต	คณะทำงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๙. นางสาวศุทธิยา มาตมุล	นักประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๑๐. นายศิริพงษ์ สรรเสริญ	เจ้าหน้าที่เทศสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๑๑. นายสิทธิชัย นครวิสัย	กระทรวงยุติธรรม
๑๒. นางสาวอลิษา บุญพันธ์	เจ้าหน้าที่ทั่วไป
๑๓. ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก สุธรรม	เชื้อประกอบกิจ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
	มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๔. รองศาสตราจารย์ มุนินทร์ พงศาปาน	อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๑๕. นายณ.กะเมธ มณีเทพ	ผู้ช่วยนักวิจัยฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
๑๖. นายณรงค์ฤทธิ์ บัวปรังค์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
๑๗. นายชนาธิป ทองจันทร์	ผู้ช่วยวิจัยโครงการ SAT.ธรรมมาภิบาลฯ ความรุนแรง
	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๑๘. นางสาวนวรรตน์ นาควิจิตร	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๙. นางสาวรุ่งระวี วิเศษชุมพล	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๐. นางสาวรุประธมา สุขเนียม	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๑. นางสาวปาเลวี งามขำ	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ สำนักงานกิจการยุติธรรม

๒๒. นายรัชภูมิ พลเพชร

๒๓. นางสาวมนต์ภัก พฤฒิถาวร

๒๔. นางสาวเทพรัตน์ วงศ์พรหมเมศรี

เจ้าหน้าที่สนับสนุนงานวิจัยฯ สำนักงานกิจการยุติธรรม

ผู้ช่วยนักวิจัย - สกสว.๒๕๖๖ สำนักงานกิจการยุติธรรม

ผู้ช่วยนักวิจัย - สกสว.๒๕๖๗ สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุม

เวลา ๑๔.๓๐ น.

พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม ดังต่อไปนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

ประธานคณะทำงานแจ้งในที่ประชุมทราบ เรื่อง การปรับบทบาทกระทรวงยุติธรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมีหน้าที่หลัก ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. การแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมที่มีความเข้าใจที่ไม่ตรงกันทั้งในกลุ่มผู้แก้ปัญหาระดับนโยบายและกลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งส่งผลกระทบในหลายส่วน ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อประชาชน เช่น การค้ามนุษย์ การทรมานและการกระทำที่บุคคลสูญหาย รวมทั้งอาชญากรรมที่บุคคลในกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายได้ก่อขึ้น เช่น การทุจริตคอร์รัปชันหรือการใช้กฎหมายอยู่เหนือความยุติธรรม

๒. การพัฒนากระบวนการยุติธรรมและกฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่เป็นเชิงอำนาจนิยม กระบวนการยุติธรรมที่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน

๓. ความเหลื่อมล้ำ ความขัดแย้งในสังคม และผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง

ประกอบกับรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้การบริหารประเทศจะต้องยึดรัฐธรรมนูญและนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงไว้ว่าจะฟื้นฟูหลักนิติธรรมให้มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้ มีกฎหมายที่เป็นธรรม รัฐบาลที่โปร่งใส และมีกระบวนการจัดการความขัดแย้งการเข้าถึงได้และความเป็นกลาง รวมไปถึงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ คณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก หากมีงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง มีประโยชน์ และสามารถนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ จึงอยากให้ที่ประชุมนำเสนอและร่วมกันพิจารณาแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติได้ หรือหากมีแนวทางอื่นเพิ่มเติมในส่วนของการวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่หรืออาจจะต้องทำวิจัยขึ้นใหม่เพื่อจะให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และผลักดันงานวิจัยสู่การปฏิบัติได้จริง

ที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม

ตามที่ได้มีการประชุมคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุม ๑๐-๐๖ ชั้น ๑๐ อาคารที่ทำการกระทรวงยุติธรรม และฝ่ายเลขานุการการจัดส่งรายงานการประชุมดังกล่าว ให้คณะทำงานฯ พิจารณาแล้ว เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๗ และหากมีข้อแก้ไขประการใดได้โปรดแจ้งฝ่ายเลขานุการฯ ทราบ ภายในวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๗ นั้น ไม่มีคณะทำงานท่านใดทักท้วงหรือขอแก้ไขรายงานการประชุมดังกล่าว

มติที่ประชุม

รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ องค์ประกอบคณะทำงานฯ (เพิ่มเติม)

ตามมติที่ประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๖ ประธานคณะทำงานมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ เพิ่มเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และตามข้อสั่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (ประธานคณะทำงาน) เพิ่มศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก สุธรรม เชื้อประกอบกิจ เป็นองค์ประกอบคณะทำงาน นั้น ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการเสนอหนังสือคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม เพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๗ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเพื่อโปรดพิจารณา ลงนามในคำสั่งต่อไป

ที่ประชุม รับทราบ

๓.๒ ประเด็น/ข้อเสนอโครงการ จากการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๖

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูล โดยสรุปประเด็น/ข้อเสนอโครงการวิจัยใน ๔ ประเด็นหลัก ที่สอดคล้องกับดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (WJP) สนับสนุนแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ และกรอบวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การก้าวข้ามความขัดแย้งรุนแรงด้วยแนวคิดความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) การเยียวยา การนิรโทษกรรม การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม คดีทางการเมือง และการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสอดคล้องกับดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (WJP) ปัจจัยที่ ๔ การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน และปัจจัยที่ ๕ ระเบียบและความมั่นคง สอดคล้องแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ในมิติที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรม ตามมาตรฐานสากล และสอดคล้องกรอบการวิจัยที่ ๑ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา และกรอบการวิจัยที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและปกครอง ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ ได้มีการเสนอหัวข้อการวิจัยในประเด็นที่ ๑ จำนวน ๔ เรื่อง ได้แก่ ๑) การศึกษาวิจัยการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงหรือก่อให้เกิดความรุนแรง ๒) การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression) ๓) การศึกษาประเด็นความขัดแย้งรุนแรงระหว่างสถาบันการศึกษา (School Fight) และ ๔) การศึกษาการใช้คำในกฎหมาย (Variety of word) ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

ประเด็นที่ ๒ การแก้ปัญหายาเสพติดด้วยแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด (Harm Reduction) และใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Alternative Justice) มีความสอดคล้องกับดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (WJP) ปัจจัยที่ ๕ ระเบียบและความมั่นคง ปัจจัยที่ ๖ การบังคับใช้กฎหมาย และปัจจัยที่ ๘ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา สอดคล้องแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ในมิติที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากล และสอดคล้องกรอบการวิจัยที่ ๑ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ ได้มีการเสนอหัวข้อการวิจัยในประเด็นที่ ๒ จำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่ การศึกษาแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด (Harm Reduction) เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานการณ์ปัจจุบัน

ประเด็นที่ ๓...

ประเด็นที่ ๓ การสร้างความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และลดการคอร์รัปชัน ในระบบยุติธรรม โดยใช้ Rule of Law Index ของ World Justice Project (WJP) และ People - Centered Justice มีความสอดคล้องกับดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (WJP) ปัจจัยที่ ๓ การมีรัฐบาลที่โปร่งใส ปัจจัยที่ ๗ กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง และปัจจัยที่ ๘ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา สอดคล้องแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ในมิติที่ ๓ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรม และสอดคล้องกรอบวิจัย ๒ กรอบ คือ กรอบการวิจัยที่ ๓ การพัฒนากฎหมายให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและภาวะวิกฤต และกรอบการวิจัยที่ ๕ การเพิ่มประสิทธิภาพในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ ได้มีการเสนอหัวข้อการวิจัยในประเด็นที่ ๓ จำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่ การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน (People-Centered Justice) ในการยกระดับหลักนิติธรรม (Rule of Law Index ของ World Justice Project (WJP))

ประเด็นที่ ๔ กระบวนการยุติธรรมกับการจัดการทรัพยากรที่เป็นธรรม : กรณีการนิรโทษกรรม และเยียวยาประชาชน กรณีรัฐผิดพลาดในเรื่องที่ดินและป่าไม้ รวมทั้งรัฐประกาศแนวเขตทับที่ดินของประชาชนและการดำเนินคดีประชาชนจากนโยบายของรัฐที่ผิดพลาด มีความสอดคล้องกับดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (WJP) ปัจจัยที่ ๔ การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน ปัจจัยที่ ๖ การบังคับใช้กฎหมาย และปัจจัยที่ ๗ กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง สอดคล้องแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ในมิติที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากล และสอดคล้องกรอบวิจัย ๒ กรอบ คือ กรอบการวิจัยที่ ๓ การพัฒนากฎหมายให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและภาวะวิกฤต และกรอบการวิจัยที่ ๕ การเพิ่มประสิทธิภาพในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ ได้มีการเสนอหัวข้อการวิจัยในประเด็นที่ ๔ จำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่ การศึกษาผลกระทบ ร่างกฎหมายนิรโทษกรรมแก่ราษฎร ซึ่งได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ พ.ศ. (Regulatory Impact Assessment)

ฝ่ายเลขานุการ ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมานำเสนอต่อที่ประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา ต่อไป

ที่ประชุม รับทราบ

๓.๓ แนวทางในการขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ทั้ง ๔ ประเด็นหลัก

จากการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ ที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงานของคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม ๔ ประเด็นหลัก ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการได้สรุปแนวทางในการขับเคลื่อน ดังนี้

- ๑) คณะทำงานพิจารณากำหนดประเด็นที่ต้องการผลักดัน/แก้ปัญหา
- ๒) สำนักรวบรวมความรู้จากงานวิจัย กรณี มีงานวิจัยแล้วหรืออยู่ระหว่างดำเนินการจะนำไปสู่ขั้นตอนการพิจารณาแนวทางผลักดันสู่การปฏิบัติ กรณี ยังไม่มีงานวิจัยให้ดำเนินการจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจาก สกสว.หรือ วช. และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จนำไปสู่ขั้นตอนการพิจารณาแนวทางผลักดันสู่การปฏิบัติ

๓) การผลักดัน...

๓) การผลักดันสู่การปฏิบัติ/แก้ปัญหา แบ่งเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้
กรณีต้องมีการบูรณาการหลายหน่วยงานให้นำเสนอต่อคณะกรรมการ
พัฒนาการบริหารงานแห่งชาติ (กพยช.) หรือคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
กรณีเป็นหน่วยงานเดียวให้เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมสั่งการ
เพื่อเชิญเข้าร่วมการประชุมคณะทำงานฯ เพื่อหารือแนวทางขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

ที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ การส่งต่อประเด็นจากคณะทำงานฯ สู่ คณะอนุกรรมการวิจัยฯ ภายใต้ กพยช.

ฝ่ายเลขานุการ เสนอที่ประชุมเพื่อพิจารณาประเด็นการส่งต่อประเด็นจากคณะทำงานฯ
สู่คณะอนุกรรมการวิจัยฯ ภายใต้ กพยช. โดยคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานแห่งชาติ (กพยช.) ซึ่งมีหน้าที่
หลักในการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีแผนแม่บทด้านการบริหารงาน
ยุติธรรมแห่งชาติ โดยมีมติการบริหารงาน พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ จำนวน ๓ มติ ได้แก่

มติที่ ๑ การสร้างความเป็นธรรมตามกฎหมาย

มติที่ ๒ การพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากล

มติที่ ๓ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรม

ปัจจุบันคณะทำงานฯ ไม่ได้ยึดโยงโดยตรงกับ กพยช. โดยทำหน้าที่ในการหาในแนวทางเพื่อกำหนดนโยบาย
ในทางปฏิบัติและนำองค์ความรู้ไปสู่การเผยแพร่ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
(ประธานคณะทำงานฯ) ได้มีนโยบายในการบริหารและขับเคลื่อนกระทรวงยุติธรรมเข้าสู่ยุค “ความยุติธรรม
สำหรับทุกคน ความยุติธรรมนำประเทศ” ผ่านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเพื่อปกป้องคุ้มครอง
ประชาชนให้ได้รับความปลอดภัยจากอาชญากรรม แก้ปัญหาหลักในการบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่เป็นไปตาม
หลักนิติธรรมหรือการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม ทำให้ประชาชนได้อยู่ดี
มีสุข รวมไปถึงการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมให้เป็นรูปธรรมด้วยหลักนิติธรรม เพื่อการส่งเสริม
การอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกรวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติ ฝ่ายเลขานุการจึงขอเสนอ
ที่ประชุมพิจารณาในการปรับเปลี่ยนบทบาท หน้าที่ของคณะทำงานฯ ไปสู่คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริม
งานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ภายใต้ กพยช. เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการ
ยุติธรรม ทั้ง ๔ ประเด็นหลัก ที่คณะทำงานฯ กำลังขับเคลื่อนอยู่

ประเด็นอภิปราย

- ประธานคณะทำงานฯ ได้สอบถาม ศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิวัฒนกุล ประธาน
คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ภายใต้ กพยช. เกี่ยวกับผลการ
ดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ที่ผ่านมา โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑) คณะอนุกรรมการฯ มีการพัฒนาชุดโครงการวิจัยที่สำคัญ สืบเนื่องจากมติ กพยช.
เช่น โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดซ้ำ ปีที่ ๑ และ ๒ อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาในการ
ขับเคลื่อนงานวิจัยสู่การปฏิบัติ

๒) ประเด็นปัญหาสำคัญในกระบวนการยุติธรรม ที่ได้มีการหารือในคณะกรรมการฯ
และเห็นว่าควรมีการดำเนินการต่อ เช่น ปัญหาคนล้นคุก (Overcrowding) ซึ่งในปัจจุบันแก้ปัญหาด้วยการ
อภัยโทษ แต่ไม่ได้แก้ปัญหาที่ต้นเหตุ อาจจะต้องประสานสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อพิจารณาดำเนินการ

เกี่ยวกับ...

เกี่ยวกับการลดการฟ้องที่ไม่เป็นประโยชน์ ทั้งนี้ ปัญหาอัตราการกระทำความผิดซ้ำที่เพิ่มสูงขึ้น จากหลังพ้นโทษ ปีแรก ร้อยละ ๑๐ หลังพ้นโทษปีที่ ๒ ร้อยละ ๒๐ หลังพ้นโทษปีที่ ๓ ร้อยละ ๓๕ เนื่องจากไม่มีตัวช่วยสำหรับผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัว เช่น การประสานกับท้องถิ่นหรือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้เข้ามาร่วมดูแล ซึ่งหากลดการกระทำความผิดซ้ำได้ จะลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้กระทำความผิดซ้ำได้ เช่น อาหารของผู้ต้องขังกว่าปีละ ๗,๐๐๐ ล้านบาท

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง เลขาธิการร่วม นำเสนอต่อที่ประชุมว่า สกสว. กำลังดำเนินการพัฒนาหน่วยบริหารจัดการทุนแบบใหม่ โดยใช้ชื่อว่า ทุนสนับสนุนงานเชิงกลยุทธ์พิเศษ ซึ่งเป็นการจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการทุน ววน. เฉพาะทางตามพันธกิจของกระทรวงและสามารถตอบโจทย์ประเด็นเร่งด่วนของรัฐบาล หรือมีมติ ครม.รองรับให้ผลักดันขับเคลื่อนเร่งด่วนและหากคณะทำงานฯ มีการปรับรูปแบบเป็นคณะอนุกรรมการฯ นักวิชาการในคณะทำงานฯ อาจปรับเปลี่ยนไปเป็นคณะผู้ทรงคุณวุฒิประจำคณะอนุกรรมการฯ ได้

- รองศาสตราจารย์ อนุสรณ์ อุณโณ อยากทราบถึงข้อดีและข้อเสียของคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ภายใต้ กพยช. ในการขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรมด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำมาประกอบการพิจารณา

- ที่ประชุมได้หารือร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ อาจส่งมอบให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณานำมาเป็นประเด็นดำเนินการ นอกเหนือจาก ๔ ประเด็นที่มีการขับเคลื่อนโดยคณะทำงานฯ ซึ่งสอดคล้องกับดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม ในปี ๒๕๖๓ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังนี้

(๑) การบำบัดพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำความผิด

(๒) มาตรการลงโทษระดับกลาง

(๓) การดูแลหลังพ้นโทษ (After care)

(๔) กฎหมายคุ้มครองสิทธิและสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ

(๕) การปรับปรุงแก้ไขเงื่อนไขในการลงทะเบียนประวัติอาชญากรรม เพื่อให้โอกาสเข้ากลับคืนสู่สังคมได้

มติที่ประชุม เห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมการเปลี่ยนบทบาทจากคณะทำงานเป็นคณะอนุกรรมการฯ ภายใต้ กพยช. และมานำเสนอในการประชุมคณะทำงาน ในครั้งต่อไป

๔.๒ ข้อเสนอโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับ ๔ ประเด็นหลัก

ฝ่ายเลขานุการ เสนอต่อที่ประชุมร่วมพิจารณาและแสดงความคิดเห็นแนวทางในการพิจารณาข้อค้นพบจากการวิจัยที่แล้วเสร็จหรือข้อเสนอแนะจากโครงการวิจัยฯ ที่สอดคล้องกับ ๔ ประเด็นหลัก เพื่อผลักดันสู่การปฏิบัติ โดยให้ที่ประชุมพิจารณาจากการนำเสนอของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำเสนอใน ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) โครงการ (Principle) มีความสอดคล้องกับประเด็นใดใน ๔ ประเด็นหลักมากที่สุด

(๒) แนวทางการใช้ประโยชน์จาก Output/Outcome สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้หรือไม่ หรือมีแนวทางอื่นอีกหรือไม่ที่จะสามารถเพิ่มเติมในส่วนของการวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่หรือว่าจะต้องทำวิจัยชิ้นใหม่ เพื่อให้ครบองค์ประกอบทั้ง ๔ ประเด็นหลัก

(๓) การผลักดัน...

(๓) การผลักดันงานวิจัยสู่การปฏิบัติ (Practice) โดยผ่าน กพยช. หรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการหางบประมาณสนับสนุนเพื่อให้งานวิจัยที่แล้วเสร็จสู่การปฏิบัติได้จริง

ประเด็นอภิปราย

- ประธานคณะทำงานแจ้งในที่ประชุมว่า การก้าวข้ามความขัดแย้งรุนแรงด้วยแนวคิดความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) น่าสนใจมากและเป็นเรื่องที่ทำลายในกฎหมายนิรโทษกรรม และให้ที่ประชุมร่วมพิจารณาและแสดงความคิดเห็นถึงประเด็นดังกล่าว

- ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาการนำเสนอข้อค้นพบ/ข้อเสนอแนะจากโครงการวิจัยเพื่อผลักดันสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๑. การก้าวข้ามความขัดแย้งรุนแรงด้วยแนวคิดความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice)

- ฝ่ายเลขานุการได้ดำเนินการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ ๑ พบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทั้งนี้ สกสว. มีการดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง การคาดการณ์อนาคตความรุนแรงในสังคมไทย โดย รองศาสตราจารย์. ประจักษ์ ก้องกีรติ กำลังดำเนินการอยู่ ส่วนประเด็น Transitional Justice จะดำเนินการในปี ๒๕๖๘ อย่างไรก็ตามหากคณะทำงานเห็นว่าควรมีการวิจัยในหัวข้ออื่น ๆ อาจเสนอของบประมาณได้ โดยขอให้เสนอประเด็นที่ชัดเจน และระบุผู้ที่ดำเนินการวิจัยด้วย

- ที่ประชุมได้หารือร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นการวิจัยที่ควรดำเนินการ ดังนี้

(๑) สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการนิรโทษกรรมในประเทศไทย

(๒) การทบทวนสถานการณ์ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาจทบทวนต่อยอดจากงานวิจัยที่ รองศาสตราจารย์ อนุสรณ์ อุณโณ เคยดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยเป็นการทบทวนในวาระครบรอบ ๒๐ ปี

(๓) การสังคายนากฎหมาย (Regulatory Guillotine) ในมุมมองของความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice)

๒. การแก้ปัญหายาเสพติดด้วยแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด (Harm Reduction) และการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Alternative Justice)

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชาญาณ นักพ่อน ได้นำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหายาเสพติดโดยการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด โดยเน้นความสำคัญของการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดซึ่งหัวใจสำคัญของการลดอันตรายของการใช้สารเสพติดคือ การใช้สารเสพติดภายใต้ความควบคุม โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ซึ่งแนวทางในการพัฒนาต่อยอดโครงการวิจัย ควรมีการจัดทำกลุ่มทดลอง (Sand Box)

- นางสาวสุพจน์ ชูติดำรง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนำเสนอความก้าวหน้าในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหายาเสพติดด้วยแนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด (Harm Reduction) มีเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด เป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ติดยาเสพติด ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้รับอันตรายหรือผลกระทบเชิงลบจากการใช้ยาเสพติด ดังนั้นการแจกเข็มฉีดยากับผู้ติดยาเป็นหนึ่งในกระบวนการรักษาใช้สารเสพติดและป้องกันการแพร่เชื้อ อย่างไรก็ตามมักมีคนตั้งคำถามว่า การแจกเข็มฉีดยาถือว่าเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้คนใช้ยาเสพติด ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิดกฎหมายในประเทศไทย ทำให้การลดอันตรายโดยการแจกเข็มก็มักไม่เป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้ เป็นเพราะทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้ติดยา ดังนั้น ทัศนคติของผู้บังคับใช้กฎหมายและที่มีต่อผู้ติดยาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

- ที่ประชุม...

- ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายหาแนวทางการใช้ประโยชน์ ผลักดันสู่การปฏิบัติ รวมถึงแนวทางที่จะสามารถเพิ่มเติมในส่วนของการวิจัยที่กำลังดำเนินการให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

(๑) จัดให้มี sandbox ที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากมีสถาบันธัญญารักษ์ที่สามารถให้ความร่วมมือได้ และในกรุงเทพมหานครสามารถขอความร่วมมือจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้

(๒) มีแผนในการขยายผล (scale up) sandbox และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

(๓) การทำความเข้าใจว่า Harm Reduction เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรักษา ไม่ใช่การส่งเสริมการใช้ยาเสพติด ซึ่งหากผู้เสพมีคุณภาพชีวิตที่ดีในระดับหนึ่ง เช่น มีเข็มสะอาดก็จะช่วยลดโรคติดต่อ และการกระทำผิดซ้ำได้ด้วย

(๔) แนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชนที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ เนื่องจากไม่สามารถใช้วิธีให้เข้าไปตลอดชีวิตได้

๓. การสร้างความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และลดการคอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรม โดยใช้ Rule of Law Index ของ World Justice Project (WJP)

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธาณี ชัยวัฒน์ นำเสนอข้อค้นพบ/ข้อเสนอแนะ ๒ ประเด็น ดังนี้

(๑) การผลักดันสู่การปฏิบัติ การยกระดับ WJP ได้มีการวิจัยและพัฒนาระบบติดตามการคอร์รัปชัน ตามแนวทางของดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

(๑.๑) CPI และ WJP ไม่ใช่ตัวชี้วัดเดี่ยว (standalone measures) แต่เป็นผลลัพธ์ของโครงสร้าง และตัวแปรอื่น ๆ ด้วย เช่น การกระทำผิดซ้ำอาจจะเป็นเพราะความไม่มีประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ฉะนั้นโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม จึงมีความสำคัญต่อการยกระดับค่าคะแนน CPI และ WJP

(๑.๒) ระบบ Monitoring Corruption System จะถูกออกแบบให้ทำหน้าที่เป็น Prevention Mechanisms ที่มี Early Warning Indicator ด้วย ดังนั้น (หากเป็นไปได้) เราอาจมีการกำกับดูแล WJP ในระหว่างทางก่อนการวัดผล

(๑.๓) การยกระดับ CPI ที่สามารถดำเนินการได้ทันที โดยเน้นส่งเสริมกระบวนการที่โปร่งใส และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การลดปัญหาการคอร์รัปชันที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและศักยภาพการแข่งขันของประเทศเป็นอย่างมาก

(๒) การออกแบบกระบวนการยุติธรรมโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Centered Justice) ปัจจุบันมีส่วนร่วมน้อยลง โดยความยุติธรรมสามารถแบ่งออกได้หลายรูปแบบ ยุติธรรมโดยตลาด ด้านเศรษฐศาสตร์ ยุติธรรมโดยชุมชน วัฒนธรรม ยุติธรรมโดยศาล และยุติธรรมโดยธรรมชาติ ทางด้านการแพทย์ ร่างกายมนุษย์ โดยได้ทำงานร่วมกับสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) หรือ TIJ เรื่องโครงการแนวทางการสร้างความยุติธรรมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People - Centric Justice)

- รองศาสตราจารย์ มุนินทร์ พงศาปาน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบยุติธรรมในประเทศไทย ว่าการแก้ไขปัญหาคriminal justice เป็นเรื่องของโครงสร้าง ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ กระบวนการยุติธรรมมีความซับซ้อนน้อย มีองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตย ๓ องค์กรหลัก สามารถ

แก้ปัญหา...

แก้ปัญหาในหลายเรื่องร่วมกันได้ไม่ยากผ่านกลไกรัฐสภาหรือฝ่ายบริหาร แต่หลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ มีองค์กรอิสระเกิดขึ้น หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความสลับซับซ้อนขึ้น องค์กรอิสระเข้ามาตรวจสอบอำนาจรัฐ ส่งผลให้รัฐสูญเสียอำนาจในการแก้ไขปัญหาเชิงระบบ และการแก้ไขปัญหาในเชิงโครงสร้างก็ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนในงานวิจัยทางนิติศาสตร์เป็นกลุ่มคนที่ค่อนข้างคุ้นเคยกับการทำวิจัยว่ากฎหมายจะตีความอย่างไร การศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ คว้าแต่ละประเทศมีหลักการ ตีความเช่นไร ไม่ชำนาญในการวิจัยในเชิงประจักษ์ ซึ่งสิ่งที่นักกฎหมายขาดหรืออาจจะไม่ค่อยสนใจมากคือเรื่องพฤติกรรมของคน ทำให้งานวิจัยในทางนิติศาสตร์เป็นงานวิจัยที่เป็น การบูรณาการแล้วค่อนข้างล้มเหลว

- ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายหาแนวทางการใช้ประโยชน์ ผลักดันสู่การปฏิบัติ รวมถึงแนวทางที่จะสามารถเพิ่มเติมในส่วนของการวิจัยที่กำลังดำเนินการให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

(๑) การวิจัยและพัฒนาาระบบติดตามการคอร์รัปชัน ตามแนวทางของดัชนี การรับรู้การทุจริตของประเทศไทย เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก อาจจะต้องเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธาณี ชัยวัฒน์ มารายงานความคืบหน้าและหารือในที่ประชุมเพื่อหาแนวทางเพิ่มเติมเพื่อให้งานวิจัยสมบูรณ์มากขึ้น

(๒) การศึกษา Early Warning Indicator ถ้าหากนำมาปรับใช้กับ WJP และทบทวนคะแนน CPI ในช่วง ๕ ปี น่าจะเป็นแนวทางที่ทำให้ค่าคะแนนดัชนี CPI และดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law) ดีขึ้น

(๓) การยกระดับ CPI เป็น Quick Win โดยเน้นส่งเสริมกระบวนการที่โปร่งใส และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การลดปัญหาคอร์รัปชัน ส่งผลกับการพัฒนาประเทศและศักยภาพการแข่งขันระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก

(๔) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำไปสู่การสร้างกระบวนการ ยุติธรรมที่ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Centered Justice) ควรนำมาเป็นนโยบายเร่งด่วน (Quick Win) โดยหาทฤษฎีหรือความเข้าใจ เพื่อหาช่องทางที่นำไปสู่ People Centered Justice รวมไปถึงกระบวนการ ที่สามารถทำให้ประชาชนมีความความเข้าใจความยุติธรรม

(๕) เสนอหัวข้อการวิจัยเพิ่มเติม เรื่อง การศึกษาช่องว่างในระบบยุติธรรม ในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การวิจัย การจัดทำงบประมาณ และแนวทางการผลักดันงานวิจัยสู่การปฏิบัติ

มติที่ประชุม ๑. เห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการฯ สรุปประเด็นอภิปรายข้อค้นพบ/ข้อเสนอแนะ จากโครงการวิจัยฯ เพื่อผลักดันสู่การปฏิบัติ และมานำเสนอในการประชุมคณะทำงานฯ ในครั้งต่อไป

๒. สำหรับประเด็นอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้นำเสนอ เห็นควรหารือร่วมกันในครั้งต่อไป ซึ่งฝ่ายเลขานุการจะกำหนดวันประชุมอีกครั้ง

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ

๕.๑ การจัดสรรงบประมาณ ในการจัดประชุมและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการ ดำเนินงานของคณะทำงานฯ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง เลขานุการร่วม นำเรียนที่ประชุมพิจารณา งบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะทำงานฯ นอกเหนือจากกิจกรรมการวิจัย เพื่อให้เกิด การดำเนินการขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม อย่างต่อเนื่อง ซึ่งที่ผ่านมาสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม สนับสนุนงบประมาณค่าเดินทาง และค่าตอบแทน ของคณะทำงานฝ่ายวิชาการ

ประเด็นอภิปราย...

ประเด็นอภิปราย

ประธานคณะกรรมการฯ แจ้งต่อที่ประชุมว่าการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ในส่วนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการวิจัย เป็นหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม และให้ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมพิจารณาจัดสรรงบประมาณดังกล่าว

มติที่ประชุม เห็นชอบให้ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมพิจารณาจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ในส่วนที่นอกเหนือจากกิจกรรมการวิจัย

เลิกประชุม เวลา ๑๘.๐๐ น.

(นางสาวจิตติยา พฤษภาเมธานันท์)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ

คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางชัตติยา รัตนดิลก)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม

คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง)

ผู้อำนวยการกลุ่มภารกิจการพัฒนา ววน.

ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่ และลดความเหลื่อมล้ำ

คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(สำเนาฉบับ)

คำสั่งกระทรวงยุติธรรม
ที่ ๒๕๓ / ๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม

ด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีนโยบายในการขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อบูรณาการประเด็นยุทธศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เสริมสร้าง หลักนิติธรรม ลดปัญหาคอร์รัปชัน และความรุนแรง โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.) ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม จึงเห็นควร แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรม โดยมีองค์ประกอบ และหน้าที่ และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	ศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ที่ปรึกษา
๑.๒	รองศาสตราจารย์ ปัทมาวดี โพชนุกูล	ที่ปรึกษา
๑.๓	นายนิยม เต็มศรีสุข	ที่ปรึกษา
๑.๔	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	ประธานคณะทำงาน
๑.๕	ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม	รองประธานคณะทำงาน
๑.๖	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	รองประธานคณะทำงาน
๑.๗	ผู้แทนสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ	คณะทำงาน
๑.๘	ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	คณะทำงาน
๑.๙	ผู้แทนกองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	คณะทำงาน
๑.๑๐	ผู้แทนสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรชีวภาพ สำนักงานศาลยุติธรรม	คณะทำงาน
๑.๑๑	ผู้แทนสถาบันนิติวัชร์ สำนักงานอัยการสูงสุด	คณะทำงาน
๑.๑๒	ผู้แทนสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	คณะทำงาน
๑.๑๓	ผู้แทนสภาพทนายความ	คณะทำงาน
๑.๑๔	รองศาสตราจารย์ ประจักษ์ ก้องกีรติ	คณะทำงาน
๑.๑๕	รองศาสตราจารย์ อนุสรณ์ อุณโณ	คณะทำงาน
	๑.๑๖	รองศาสตราจารย์...

๑.๑๖	รองศาสตราจารย์ เอกรินทร์ ส่วนศิริ	คณะทำงาน
๑.๑๗	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธาณี ชัยวัฒน์	คณะทำงาน
๑.๑๘	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีชญาณ นกพอน	คณะทำงาน
๑.๑๙	นางสาวรุ่งนภา ลัคนาพรวิสิฐ	คณะทำงาน
๑.๒๐	นางสาวสุพจน์ ชุตติดำรง	คณะทำงาน
๑.๒๑	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม	คณะทำงานและ เลขานุการ
๑.๒๒	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	คณะทำงานและ เลขานุการร่วม
๑.๒๓	นางสาวอัลลิกันต์ กุลพรพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๒๔	เจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ที่ได้รับมอบหมาย	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. หน้าที่และอำนาจ

๒.๑ ขั้บเคลื่อนการวิจัยและนวัตกรรม ด้านกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับแผนแม่บท
การบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม นโยบายรัฐบาล
นโยบายกระทรวงยุติธรรม และกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙

๒.๒ บริหารจัดการงานวิจัย กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการและจัดหาแหล่งเงินทุน
เพื่อสนับสนุนงานวิจัยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

๒.๓ รายงานผลการดำเนินงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

๒.๔ ดำเนินการอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

พันตำรวจเอก

(ทวี สอดส่อง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

.....พงษ์สวาท.....ปยธ.
.....วัลลภ.....รอง ปยธ.
.....พ.ต.ท.พงษ์ธร.....ผอ.สกร.
.....ชาติรี.....รอง ผอ.สกร.
.....ชุตติยา.....ผอ.สำนัก/สถาบัน/กอง
.....จิตติยา.....หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มงาน
.....ปาเลวี.....เจ้าหน้าที่